

IDENTIFIKAČNÍ LIST VÝZKUMNÉHO PROJEKTU

Rok návrhu: 2024, druh: projekt MPSV sekce 4,
číslo verze projektu: 3 začíná č. 1 (v případě aktualizované verze zvýšte o 1)

Část II. a) – specifikace výzkumného projektu k výzkumné potřebě MPSV nebo specifikace autonomního výzkumu, vyplní řešitel (VÚBP nebo VÚPSV)

I. INFORMACE O PROJEKTU	
Název projektu	Dopady cíleného programu podpory zaměstnanosti Antivirus
Název řešitele	Výzkumný ústav práce a sociálních věcí, v. v. i.
Spoluřešitel ¹	Vysoká škola ekonomická v Praze
Doba řešení (od – do)	listopad 2024 – květen 2026
Návaznost na agendu/y MPSV – tématem, potenciálním využitím v praxi apod.	☐ Sociální práce a sociální služby ☐ Rodinná politika, ochrana dětí a sociální začleňování ☒ Politika zaměstnanosti a trh práce ☐ Bezpečnost a ochrana zdraví při práci ☐ Nepojistné sociální dávky ☐ Pojistné sociální dávky ☐ Pracovníprávní legislativa ☐ Analýzy příjmů ☐ Lékařská posudková služba
Výzkumná otázka	Otázky vyplývají z cíle projektu, jeho formulace viz zadání sekce 4 Vyhodnocení dopadů cíleného programu podpory zaměstnanosti Antivirus na trh práce v době pandemie. Efekt programu na udržení pracovních míst a trh práce jak v průběhu pandemie, bezprostředně po jejím skončení, tak z dlouhodobého hlediska. Výzkum by se měl zaměřit nejen na vyhodnocení makroekonomických dopadů programu, ale rovněž na procesní otázky, efektivitu a hospodárnost nastaveného mechanismu s návrhem doporučení na systémovou úpravu STW schéma (kurzarbeit) v ČR. Výzkum by rovněž měl zohlednit zahraniční zkušenost ve smyslu komparace jednotlivých modelů STW schémat v zahraničí (úprava v rámci pracovních-právních předpisů, poskytování nenávratných finančních výpomocí – dotace, návratné či částečné návratné finanční pomoci) a jejich přenositelnost do prostředí ČR. Shrnutí a upřesnění: Cílem projektu je vyhodnocení dopadů programu Antivirus realizovaného v ČR na trh práce, tj. především na zaměstnanost, s přihlédnutím k odpracované době. Budou analyzovány i možné nepřímé pozitivní efekty podpory jako je „přežití“ firem a produktivita práce. Návazně bude provedeno ekonomické vyhodnocení odhadnutých přínosů v srovnání s přímými náklady. Vyhodnocení zahrne varianty programu: Antivirus A, B, A+ Vyhodnocení rozliší dopady programu v různých obdobích, předběžně: v roce 2020, dále pak v roce 2021 a konečně v roce 2022. Dalším cílem projektu je provést srovnání designu a realizace programu AV s jinými obdobnými programy Short-Time-Work v zahraničí, případně zkušenosti s dopady programu v zahraničí, nakolik budou informace dostupné. Konečně je cílem upozornit na vazbu mezi specifiky českého programu a jeho dopady a pomoci formulovat vhodná doporučení pro případné úpravy programu. Hlavní otázky:

¹ V případě činností, které jsou předmětem spolupráce ve výzkumu, vývoji a inovacích, lze spolupracovat pouze s výzkumnou organizací uvedenou v seznamu výzkumných organizací MŠMT viz <https://msmt.gov.cz/vyzkum-a-vyvoj-2/vyzkumne-organizace>.

	1 Nakolik byl program Antivirus a) účinný pro udržení zaměstnanosti v různých fázích pandemie a jaké měl další efekty na ekonomickou situaci a b) zda byl současně nákladově efektivní? 2 V čem byl specifický design programu a zkušenosti s ním v mezinárodním srovnání? 3 Jaké mohou být na základě zhodnocení výsledků programu a mezinárodního srovnání důvody a možnosti vhodných úprav programu?
Cíl(e) projektu	Viz výše
Návaznost na současný stav poznání a vymezení novosti navrhovaného řešení	Studie, které hodnotí dopady mitigačních programů typu českého Antiviru, jsou v současnosti v domácí i zahraniční odborné literatuře překvapivě ojedinělé. Pokud existují, opírají se spíše o makroekonomické metody vyhodnocení jeho přínosů, méně pak kontrafaktuální vyhodnocení opřené o mikrodata. Taková se vzácně objevují na úrovni jednotlivých zemí, přitom hodnotí určitá specifická schémata STW a jen určitá kratší období. Dostupné jsou ve větší míře studie, které porovnávají design programů STW a pokouší se referovat k jejím dopadům, s využitím jednoduchých srovnání či korelačních analýz na makroúrovni (zejména studie OECD 2020, 2021, 2022, Eurofound 2020, aj.). U nás vznikla popisná inspirativní studie CERGE (Jurajda et al 2021), která ukazuje, které ekonomické subjekty a v jaké míře využily program Antivirus B v první vlně. Vedle toho pak CERGE rovněž provedla srovnávací studii programů STW v první fázi (Mittag, Pertold 2020). Originalita námi navrženého řešení spočívá v tom, že zamýšlí provést dopadovou evaluaci programu Antivirus jak na makroúrovni, s využitím standardních přístupů (Input-output analýza, CGE model, ADL model), tak kontrafaktuální dopadové vyhodnocení (CIE) programu Antivirus založené na mikrodtech. Výsledkem by pak měl být komplexní a z metodologického hlediska robustní odhad dopadů programu Antivirus na domácí ekonomické subjekty. Je třeba předeslat, že možnou limitací CIE je dostupnost mikroekonomických dat. Vedle toho bude vyhodnocena specifická podoba programu AV v ČR v mezinárodním kontextu.
Vymezení se k obdobným interním (příp. externím) projektům (výzkumným i nevýzkumným např. projekty OPZ)	RILSA se zabývá dlouhodobě hodnocením efektivnosti programů APZ a dosahuje mezinárodně publikované výsledky. Hodnocení programu Antivirus je specifickým a komplexním úkolem, který zatím nebyl u nás řešen, a pokud je nám známo, nebyl řešen v podobném komplexní zaměření ani v zahraničí. Tato skutečnost je důvodem k zapojení partnera (vysoká škola), který má s hodnocením tohoto specifického programu zkušenost.
Data a jejich zdroje	Projekt se bude opírat o kombinaci více zdrojů dat: především se bude jednat o databázi čerpání dotací v programu Antivirus (předpokládáme, že data dodá OK systém bezplatně na základě podnětu MPSV), dále budou tato data doplněna z veřejně dostupné databáze ekonomických subjektů, a konečně daty ISPV, kterými RILSA disponuje v souvislosti s řešením jiných projektů. Vedle toho budou využity nejrozličnější zdroje k srovnání programů SWT, zejména mezinárodní komparativní studie.
Metody a postupy, metodologický design projektu	Metodologický design programu byl naznačen výše. Jeho přidaná hodnota spočívá především v komplexnosti a metodologicky robustním odhadu. Umožní zároveň hodnotit dopady programu na ekonomiku, zejména potom trh práce, jako celek ale také strukturovaně např. podle odvětví či velikosti firem. Využití kontrafaktuálního přístupu navíc umožní objektivní odhad dopadu na podpořené subjekty (ATT) ale také implicitně na nepodpořené subjekty (možné spillover efekty, odhad ATE a ATU). Jako výstupní proměnné se do vyhodnocení promítnou zejména data o zaměstnanosti (zaměstnaní, odpracovaná doba) a dále další relevantní proměnné („přežití“ firem, produktivita práce, případně další proměnné). U makroekonomických modelů bude na vstupu využito zejména SIOT/WIOT tabulek přidané hodnoty publikovaných ČSÚ a dále standardně dostupných dat o přidané hodnotě, zaměstnanosti a nezaměstnanosti. Pro účely CIE předpokládáme standardní vstupní proměnné, resp. covariates pro tento typ analýz (v případě firem typicky odvětví, lokalizace, stáří, objem aktiv a další). Pochopitelně je třeba zajistit, aby byly splněny předpoklady CIA (Lechner, 1999; Rosenbaum

	& Rubin, 1983, Caliendo & Kopeinig, 2008). Standardní přístup pomocí párování (PSM) bude doplněn metodou Difference in Difference, kdy kombinace těchto metod obvykle vede k nejméně zkresleným výsledkům (Khandker et al 2010). Pokud to bude dostupnost dat dovolovat, bude přihlíženo také k relativní velikosti podpory, která, jak ukázaly jiné podpůrné programy, může hrát poměrně výraznou roli při hodnocení dopadů na sledované proměnné (Špetlík & Čadil 2023). Obtížnost a rizika projektu spatřujeme ve dvou ohledech: jednak v dostupnosti a kvalitě dat (zejména CIE je datově náročná), která mají zajistit naplnění záměru, jednak v krátkém časovém období k řešení projektu (hlavní výzkumná zpráva se očekává v dubnu 2025, navrhujeme posun na květen). Pokud by se ukázalo využití mikrodat jako neprůchodné s ohledem na jejich problematickou kvalitu (viz výše) budeme efekt odhadovat pouze makroekonomicky na základě dostupných dat (využití Okunova zákona a produkční mezery). Budou pak využívány i jiné datové zdroje – makrodata ČSÚ pro makroekonomickou rovinu. U CIE lze pro řešení dílčích otázek využít např. databázi firem MagnusWeb. Z důvodu obtížnosti projektu se pokoušíme mobilizovat kapacity RILSA a partnera (VŠE) tak, aby přípravné práce započaly již v říjnu 2024.	
Genderová dimenze²	Projekt je genderově neutrální.	
Harmonogram řešení	ROK	STANOVENÍ MILNÍKŮ³ K DOSAŽENÍ VÝSLEDKŮ
	2024	Listopad až prosinec: příprava projektu, diskuse s VŠE, komunikace s MPSV ohledně dat
	2025	Leden až duben: podklady ke komparativní analýze programů STW, komparativní analýza Březen až duben: příprava dat k makroekonomické analýze programů Antiviru Květen až červen: 1 provedení makroekonomických analýz dopadů (metodami Input-Output, CGE, ADL) , 2 komparativní analýza programů STW
	2025	Červenec: podklady pro výzkumnou zprávu (2 části, viz výše) Červenec až září: příprava mikrodat k analýze programu Antivirus Říjen až listopad: provedení analýz na mikrodtech (CIE), ekonomické vyhodnocení Prosinec: konzultace se zadavatelem, oponentura
	2026	Leden až únor: zpracování připomínek Březen až duben: příprava mezinárodní publikace Květen: příprava závěrečné zprávy projektu (Vsouhrn)
Přínosy navrhovaného řešení pro MPSV	Viz zadání Sekce 4 MPSV Cílený program podpory zaměstnanosti Antivirus byl nejrozsáhlejším programem politiky zaměstnanosti v historii ČR, co do počtu zapojených subjektů, zaměstnanců, i co do rozsahu vyplacených finančních prostředků. Potřeba jeho vyhodnocení je tedy zjevná. Požadavek na vyhodnocení efektů programu vyplývá rovněž ze závěrů kontrolní akce NKÚ č. 22/28. MPSV je stanoven úkol toto vyhodnocení zajistit a s jeho výsledky seznámit vládu do 30. 6. 2025.	

² Blíže viz Genderová dimenze v obsahu výzkumu. Kdy a jak ji v projektech zohledňovat. Dostupné z [1610962134_Gender ve výzkumu - příručka.pdf.pdf \(tacr.cz\)](#).

³ Milník projektu je dosažení dílčího cíle či výstupu, na který zpravidla navazuje další řešení a bez jeho dosažení by bylo nutné změnit přístup řešení. Milník obsahuje odpovědnou osobu a termín dosažení.

Další přínosy navrhovaného řešení	Přínos pro výzkumnou instituci:
	Projekt vede k dalšímu zvýšení kompetencí týmu RILSA, zaměřením na program a metodologii, kterou zatím v tomto typu programu nepoužil. Projekt umožní spolupráci s vysokou školou. Prohloubí vazbu mezi výzkumným pracovištěm a decizní sférou. Konečně, umožní mezinárodní publikaci.
	Společenský přínos, dopad na cílovou skupinu:
	Výsledky projektu mohou přispět k úpravě jednoho z nejvýznamnějších programů v oblasti politiky zaměstnanosti. Přínos je obtížné ekonomicky měřit.
	Akademický přesah:
	Zcela zjevně jde o originální výzkum, spolupráce pracovišť, možnost publikace.

II. ŘEŠITELSKÝ TÝM

Hlavní řešitel⁴

	vedoucí projektu a odborná garance, nastavení metodologického rámce, komunikace se spoluřešitelem a odborným garantem, zodpovídá za dodržení stanoveného harmonogramu a dosažení plánovaných výsledků
-------------------------	---

Plánované FTE projektu

2024	0,02
2025	0,45
2026	0,25

III. VÝSTUPY / VÝSLEDKY

Zásady:

- U všech výstupů / výsledků platí, že musí tvořit provázaný a logický celek za účelem maximalizace implementačního a aplikačního potenciálu a vést k dosažení pozitivních společenských dopadů.
- Hlavní výstupy / výsledky jsou takové, které jsou nutné pro dosažení cíle návrhu projektu.
- Počet a druhy výstupů / výsledků by měly být právě takové, aby naplnily záměr projektu.
- Výstupy / výsledky musí být koncovým produktem činností.
- Výstupy / výsledky musí být celistvé, tzn. nesmí se rozpadat na dílčí fragmenty.
- Výstupy / výsledky musí splňovat veškeré náležitosti specifikované v Definici druhů výsledků Metodiky 17+.

Hlavní – závazné výsledky / výstupy⁵

Výzkumná zpráva: vyhodnocení dopadů programu Antivirus v ČR a mezinárodní srovnání programu	O	listopad 2025	Popis výsledku: Výstup hodnotí dopady programu Antivirus v jeho variantách na trh práce v ČR na základě kontra-faktuálního metodologického designu, analyzuje pak jeho odhadované ekonomické přínosy. Provádí srovnání designu tohoto programu v ČR v mezinárodním kontextu a zvažuje možnosti jeho úpravy. Rozdělení práv k výsledku v případě spoluřešení: práva k výsledku má řešitelský tým (RILSA a VŠE)
---	---	---------------	---

Další výsledky / výstupy

Souhrnná zpráva	Vsouhrn	květen 2026	Popis výsledku: zpráva podle metodiky MPSV Rozdělení práv k výsledku v případě spoluřešení: k výstupu mají práva řešitelé, je předkládán MPSV
-----------------	---------	-------------	---

⁴ Řešitelem či tvůrcem je autor, původce nebo jiná fyzická osoba podílející se na dosažení výsledku a mající obdobná práva k výsledku. Hlavní řešitel je zároveň domácí řešitel, tj. osoba, která výsledků projektu dosáhla v rámci pracovního vztahu (pracovní poměr – závislá činnost, dohoda o pracovní činnosti, dohoda o provedení práce) k předkladateli, tj. k subjektu, který předkládá výsledky projektu.

⁵ Hlavní – závazné výstupy / výsledky obsahují výsledky a) požadované odborným garantem v Identifikačním listu výzkumné potřeby b) zvolené řešitelem v rámci autonomního projektu. Řešitel však může uvést i další výsledky, které odborný garant nepožaduje, ale přispějí k vyšší kvalitě a naplnění cílů projektu.

Článek: STW scheme in Czechia and the impacts	Jimp	duben 2026	Popis výsledku: článek pro zahraniční časopis, výběrově shrnutí výsledků výzkumu (viz hlavní výsledek) Rozdělení práv k výsledku v případě spoluřešení: práva k výsledku má řešitelský tým				
IV. FINANČNÍ PLÁN							
Plánovaná struktura rozpočtu [Kč]	ROK	OSOBNÍ NÁKLADY	NÁKUP SLUŽEB	REŽIE	OSTATNÍ PŘÍMÉ NÁKLADY	NÁKLADY POSKYTNUTÉ SPOLUŘEŠITELI	NÁKLADY ZA ROK
	2024		-		-	-	
	2025		-				
	2026		-		-		
	Celkem		-				1 562 500
Upřesnění nákupu služeb	Specifikujte 1 až 3 finančně nejnákladnější položky a zdůvodněte v kontextu dosažení výsledků						
Upřesnění ostatních přímých nákladů	Cestovné konference						

.....

Podpis statutárního zástupce veřejné výzkumné instituce⁶

⁶ Statutární zástupce veřejné výzkumné instituce svým podpisem stvrzuje, že:

- údaje obsažené ve finančním plánu výzkumné potřeby odpovídají obvyklým tržním podmínkám;
- výsledky této výzkumné činnosti jsou unikátní a nejsou duplicitní s jinými dříve či aktuálně realizovanými výstupy.